

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid
Mevrouw K.T. van Bruggen
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 45

e-mail postbus@eerstekamer.nl

datum 16 juni 2026

betreft Vragen over het visietraject toekomst sociale advocatuur

ons kenmerk 181453

Geachte mevrouw Van Bruggen

De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 24 april 2026 over het visietraject toekomst sociale advocatuur.¹ De leden van de fractie van **D66** en de fracties van **OPNL**, **GroenLinks-PvdA** en **ChristenUnie** gezamenlijk hebben naar aanleiding van deze brief enkele vragen en opmerkingen. De fractieleden van de **PvdD** sluiten zich aan bij alle gestelde vragen.

Vragen en opmerkingen van de fractie van D66

De fractieleden van D66 lezen in uw brief een aantal waardevolle ideeën om de situatie omtrent de sociale advocatuur te verbeteren. Gezien het grote belang van een goede sociale advocatuur voor het functioneren van de rechtsstaat, en concreet voor de grote hoeveelheid aan mensen die sociaal advocaten een stem geven in de wereld van het juridische proces, zijn de leden van de D66-fractie groot voorstander van goede maatregelen om de situatie te verbeteren. Wel hebben de leden van de D66-fractie nog enkele vragen, met name over de invulling van de in de brief genoemde plannen.

De leden van de D66-fractie merken allereerst op dat u aangeeft dat de doelen ambitieus zijn.² Er wordt in de brief echter niet uitvoerig stilgestaan bij de haalbaarheid van de doelen. Met name bij de pijler bedrijfsstructuren staat een doel vermeld met een behoorlijke opgave.³ Hoe haalbaar is dat gestelde doel? Op het moment dat het er niet naar uit zal zien dat het doel zal worden gehaald, wanneer en op basis van welke concrete indicatoren wordt er dan in de tussentijd geconcludeerd of het doel binnen handbereik blijft? Wanneer dit niet het geval blijkt te zijn, wordt er dan overgegaan tot meer maatregelen?

Deze leden merken verder op dat u heeft aangegeven rechtenstudenten meer bekend te willen maken met de mogelijkheid om de sociale advocatuur in te gaan. Hiervoor wordt met name aandacht besteed aan de inrichting van vakken. Echter wordt ook melding gemaakt van andere ideeën. Zo wordt het belang van gastlessen benadrukt.⁴ De leden van de D66-fractie vragen wat u nog meer gaat doen om rechtenstudenten in aanraking te laten komen met de sociale advocatuur en om de zichtbaarheid van de sociale advocatuur voor rechtenstudenten te verhogen. Hoe denkt u bijvoorbeeld over het (meer) aanwezig zijn op carrièrebeurzen en gelijksoortige evenementen en het aangaan van samenwerkingen

¹ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N.

² Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 3.

³ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 4.

⁴ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 3.

datum 16 juni 2026

ons kenmerk 181453

blad 2

met en sponsors van juridische studieverenigingen? U geeft aan dat een van de maatregelen die wordt genomen is dat er in 2027 een 'toga-experience' komt, waarin onder andere aandacht zal worden besteed aan de sociale advocatuur.⁵ Zal dit een eenmalige actie zijn? Zo ja, hoe verhoudt het eenmalig organiseren van dit evenement zich met de centrale boodschap van de brief dat er juist voor de langere termijn een visie zou moeten komen? En hoe denkt u over het vaker of op regelmatige basis organiseren van een dergelijk evenement, wanneer dit een succes blijkt te zijn?

In de brief wordt verder aangegeven dat het imago van de sociale advocatuur een van de oorzaken is van het dalende aantal sociaal advocaten.⁶ In hoeverre kan dit imago worden opgepoetst door meer geld beschikbaar te stellen voor en meer aandacht te geven aan de sociale advocatuur? Vereist het, daarnaast, niet ook een zekere cultuuromslag? Wat gaat u eraan doen om dat voor elkaar te krijgen?

U geeft aan dat de onderwijscampagne 'ik ben sociaal advocaat' wordt uitgebreid. Daarnaast geeft u aan dat het bereik en de impact worden gemonitord.⁷ Kunt u aangeven wat tot nu toe bekend is over het bereik en de impact van de campagne, en hoe deze inzichten zich verhouden tot het nut van het uitbreiden van deze campagne? Verder geeft u aan dat campagneacties een aantal keer per jaar plaatsvinden.⁸ Kunt u aangeven waarom u niet heeft gekozen voor meer permanente campagneacties? De leden van de D66-fractie denken bijvoorbeeld aan het oprichten en regelmatig bijhouden van accounts op sociale media over de sociale advocatuur. Verder geeft u aan dat de campagnes zich richten op sociale media, podcasts, en 'andere mediaplatforms'.⁹ Kunt u aangeven om wat voor andere mediaplatforms het gaat? En kunt u aangeven wat voor criteria er worden gehanteerd om tot de keuze voor de geselecteerde platforms te komen?

Ten aanzien van de pijler bedrijfsstructuren lezen de leden van de D66-fractie dat momenteel de uitvoerbaarheid en budgettaire consequenties van een kantoor toeslag in kaart worden gebracht.¹⁰ Ook lezen deze leden dat nagedacht wordt over randvoorwaarden.¹¹ Kunt u aangeven wanneer u verwacht dat dit plan is uitgewerkt en wordt geïmplementeerd?

Ook merken deze leden op dat commerciële advocatenkantoren soms ook sociale rechtshulp aanbieden. Is er een mogelijkheid zulks wettelijk of beleidsmatig te structureren en eventueel deels verplicht te maken, zodat de leemte in de sociale rechtshulp zo klein mogelijk wordt?

In de brief wordt aangegeven dat in een bijeenkomst is onderstreept dat met name de pijler bedrijfsstructuren prioriteit heeft.¹² Het is deze leden onduidelijk of u zelf aangeeft dat de pijler bedrijfsstructuren prioriteit heeft. Is dat het geval? Zo ja, kunt u uitvoeriger ingaan op hoe zwaar de verschillende doelen wegen en hoe ze zich tot elkaar verhouden?

U geeft tot slot aan dat de maatregelen worden ingepast binnen de budgettaire kaders en afhankelijk zijn van de financiële besluitvorming over de verdeling van beschikbare middelen uit het regeerakkoord.¹³ U geeft aan dat u daar op dit moment nog geen duidelijkheid over kan geven. Heeft u een beeld van wanneer deze keuzes wel worden gemaakt?

⁵ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 7.

⁶ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 4.

⁷ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 4.

⁸ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 4.

⁹ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 4.

¹⁰ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 4.

¹¹ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 4.

¹² Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 5.

¹³ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 8.

datum 16 juni 2026

ons kenmerk 181453

blad 3

Vragen en opmerkingen van de fractie van OPNL mede namens de fracties van GroenLinks-PvdA en ChristenUnie

“Toegang tot het recht” gaat volgens het College voor de Rechten van de Mens (CRM) niet alleen over de vraag of iedereen formeel gebruik kan maken van het recht, maar juist over hoe bereikbaar het recht en rechtsbescherming zijn.¹⁴

Verschillende gebieden in het land, zoals genoemd in het rapport “Aanbod in beeld” van het Kenniscentrum Stelsel gesubsidieerde Rechtsbijstand, kampen met een tekort aan (sociaal) advocaten.¹⁵ Hoe beoordeelt u de toegang tot het recht in deze gebieden?

Volgens dit rapport “Aanbod in beeld” is het aanbod van advocaten op het terrein van het sociaal zekerheidsrecht, het arbeidsrecht en het huurrecht (zeer) laag, met name in arrondissementen in het noorden en in het oosten van het land.¹⁶

Hoe verwacht u dat de door u voorgestelde kortetermijnmaatregelen, zoals het aanpassen van de inschrijvingsvoorwaarden van de Raad voor Rechtsbijstand en het stimuleren van kantoren die weinig of geen toevoegingen doen, specifiek zullen bijdragen aan een groter aanbod in deze gebieden?

U geeft aan dat de Raad voor Rechtsbijstand momenteel beziet hoe advocaten kunnen worden gestimuleerd om meer zaken op toevoegingsbasis te doen. In het bijzonder op de rechtsgebieden waar een laag aanbod is en in gebieden waar nog weinig advocaten op toevoegingsbasis actief zijn.¹⁷

Herkent u het beeld dat advocatenkantoren in het noorden en oosten van het land wel bereid zijn meer toevoegingszaken te doen, maar daarin worden beperkt door een tekort aan capaciteit, personeel en financiële ruimte?

Bent u bereid te onderzoeken of een deel van de vrijgemaakte incidentele middelen kan worden ingezet om advocatenkantoren in deze gebieden te ondersteunen bij het uitbreiden van hun aanbod van gesubsidieerde rechtsbijstand?

U schrijft dat eind 2029 een voorstel wordt uitgewerkt voor een traineeshiptraject voor advocaatstagiairs in de sociale advocatuur, waarbij zij gedurende hun stage via een traineeship worden gedetacheerd bij een sociaal advocatenkantoor.¹⁸

Hoe borgt u dat het traineeshiptraject ook beschikbaar zal zijn voor sociaal advocatenkantoren buiten de Randstad?

Hoe bent u van plan ervoor te zorgen dat kleine advocatenkantoren in het noorden of oosten van het land ook in staat worden gesteld deze trainees te begeleiden?

Tegelijkertijd zijn er signalen dat in delen van Noord-Nederland de beschikbaarheid van juridische dienstverlening in bredere zin onder druk staat door vergrijzing binnen de advocatuur en het uitblijven van opvolging van advocatenkantoren.¹⁹

Deelt u de analyse dat de afnemende toegang tot het recht in gebieden als de Friese waddenkust, de Stellingwerven, Delfzijl en Zuidoost-Drenthe niet uitsluitend wordt veroorzaakt door een tekort aan

¹⁴ Zie: <https://www.mensenrechten.nl/themas/toegang-tot-het-recht-rechtsbescherming>.

¹⁵ Kenniscentrum Stelsel Gesubsidieerde Rechtsbijstand, februari 2026, ‘Aanbod in beeld: Inzicht in ontwikkelingen rondom het aanbod in de sociale advocatuur’, in opdracht van Ministerie van Justitie en Veiligheid, Nederlandse Orde van Advocaten en Raad voor Rechtsbijstand; DVHN, 29 mei 2026, ‘In Noord-Nederland is amper een advocaat te vinden: ‘We staan er treurig voor’, te raadplegen op: <https://dvhn.nl/economie/tekort-aan-advocaten-noord-nederland-49212381.html>

¹⁶ Kenniscentrum Stelsel Gesubsidieerde Rechtsbijstand, februari 2026, ‘Aanbod in beeld: Inzicht in ontwikkelingen rondom het aanbod in de sociale advocatuur’, in opdracht van Ministerie van Justitie en Veiligheid, Nederlandse Orde van Advocaten en Raad voor Rechtsbijstand, p. 53.

¹⁷ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 2, 4.

¹⁸ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 5.

¹⁹ Kamerstukken I 2025/26, 31.753/29.279, N, p. 6-7.

datum 16 juni 2026

ons kenmerk 181453

blad 4

sociaal advocaten, maar mede door een bredere afname van het aantal advocaten(kantoren) in deze gebieden?

Heeft u inzicht in de mate waarin de vergrijzing en het gebrek aan opvolging binnen de advocatuur bijdragen aan de afnemende beschikbaarheid van juridische dienstverlening in deze gebieden? Zo ja, kunt u deze analyse met de Kamer delen?

In hoeverre zijn de door u aangekondigde maatregelen gericht op het vergroten van het aantal sociaal advocaten toereikend om de toegang tot het recht te verbeteren, wanneer in bepaalde gebieden sprake is van een breder tekort aan advocaten en juridische dienstverlening?

De leden van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid zien met belangstelling uit naar uw reactie en ontvangen deze graag uiterlijk **14 juli 2026**.

Hoogachtend,

Mr. B.O. Dittrich

Voorzitter van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid